

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології

Кафедра перекладознавства та прикладної лінгвістики

**Відтворення прагматичної складової при перекладі промов Дональда
Трампа українською мовою**

Кваліфікаційна робота (проект)
на здобуття ступеня вищої освіти “бакалавр”

Виконала: студентка 431 групи
Спеціальності 035.04 Філологія
(германські мови та літератури
(переклад включно) (переклад))
Освітньо-професійної програми
«Філологія (германські мови та
літератури (переклад включно))»
Пічугова Аліна

Керівник к. філол. н., доц. Акішина М. О.

Рецензент к. філол. н., доц.Гриняк О.О.

Херсон – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПЕРЕКЛАДУ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ.....	5
1.1. Відтворення політичних текстів як перекладацька проблема	5
1.2. Особливості промови політичного лідера як жанру.....	9
РОЗДІЛ 2. ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ.....	14
2.1. Прагматичний потенціал стилістичних засобів у промовах Д.Трампа	14
2.2. Специфіка перекладу політичних виступів Д.Трампа.....	27
ВИСНОВКИ.....	40
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	43

ВСТУП

В наші дні велику увагу привертає тема про майстерність публічного виступу. Політик, який вільно володіє мовою з легкістю завойовує повагу оточуючих, викликає їх інтерес, запам'ятовується. З такою людиною приємно спілкуватися, його цікаво слухати, він може впливати на думку інших людей.

Мовлення політика без перебільшення можна назвати найважливішим інструментом його професійної діяльності: це засіб пропаганди і захисту власної політичної позиції, боротьби з політичними опонентами, переконання народних мас і т.і.. Безумовно розум, політична далекоглядність, ерудованість, досвідченість – все це важливо і необхідно для політика, але ці якості, в підсумку, виражаються в мові політичного діяча. Всі видатні політики досягли своїх висот завдяки вмінню переконувати, вселяти впевненість у своїй правоті, викликати не тільки ентузіазм і довіру, а й прихильність слухачів, і перш за все виборців. Розвиток засобів масової інформації в мільйони разів збільшує аудиторію слухачів, а отже, і роль мовлення політичного діяча.

Будь-якому політику необхідно вміння впливати на аудиторію, справляти сприятливе враження і, відповідно, ретельно продумувати свою мовну поведінку.

Актуальність нашого дослідження обумовлена тим, що наразі фігура діючого президента Сполучених Штатів Америки Д.Трампа є надзвичайно популярною як у журналістів, так і лінгвістів, а за його політичними промовами стежать люди з усього світу, адже політичні лідери намагаються впливати на аудиторію, спонукають голосувати за них на виборах, а в їх політичних промовах озвучені не тільки внутрішньополітичні плани, а й зовнішньополітичні. Способами впливу на аудиторію є лексичні і стилістичні образні засоби тощо.

Об'єктом нашого дослідження є політичні промови президента Сполучених Штатів Америки Д.Трампа.

Предмет – відтворення прагматичної складової при перекладі політичних промов президента Сполучених Штатів Америки Д.Трампа.

Мета кваліфікаційної роботи полягає у визначенні способів відтворення прагматичної складової при перекладі політичних промов президента Сполучених Штатів Америки Д.Трампа.

Для досягнення поставленої мети дослідження виникла необхідність у вирішенні таких завдань:

- 1) розглянути перекладацьку проблему відтворення політичних текстів;
- 2) описати особливості промови політичного лідера як жанру;
- 3) дослідити прагматичний потенціал стилістичних засобів у промовах Д.Трампа;
- 4) визначити специфіку перекладу політичних виступів Д.Трампа

Матеріалом дослідження слугували політичні промови президента Сполучених Штатів Америки Д.Трампа та їх переклади українською мовою.

Методи дослідження. Застосування методу *лінгвістичного аналізу* дозволило виявити базові властивості і характеристики тексту, *метод порівняльного аналізу* вихідної мови і мови перекладу для визначення еквівалентності і оцінки якості перекладу, метод *лінгвокультурологічного аналізу* для визначення культурної складової публічних виступів.

Практичне значення роботи полягає в тому, що матеріали і результати дослідження можуть бути використані при розробці теоретичних і практичних курсів зі стилістики, практики усного і писемного перекладу, а також при написанні курсових та кваліфікаційних робіт.

Апробація результатів роботи. Результати дослідження було викладено в тезах «Відтворення прагматичної складової при перекладі промов Дональда Трампа українською мовою» і опубліковано у матеріалах I-ої Міжнародної науково-практичної конференції «МІЖКУЛЬТУРНА

КОМУНІКАЦІЯ В НАУКОВОМУ І ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ» (28-29 квітня 2020, Українсько-німецький інститут Одеського національного політехнічного університету).

Структура роботи. Кваліфікаційне дослідження складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаної літератури.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПЕРЕКЛАДУ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ

1.3. Відтворення політичних текстів як перекладацька проблема

Цей розділ роботи присвячено проблематиці особливостей перекладу політичних промов з англійської мови українською. Відомо, що кожна промова характеризується не тільки інформативністю, але і експресивністю. Оскільки інформативна функція є провідною, і первинна мета будь-якої публікації донести факти або події до читача, то вона повинна бути збережена при перекладі, для того, щоб реципієнт розумів, що саме автор тексту хотів викласти в і яку інформацію передати.

Це означає, що реципієнт повинен дізнатися при перекладі всю інформативну складову, яка виражена різними засобами, такими як цифрові дані, імена, назви фірм і організацій і т.і., а також повинен бути проінформований про місце події та дійових осіб. Завдяки цій функції, суспільно-політичний текст, в тому числі публіцистичний, відображає актуальні події та стає посередником між реальністю і реципієнтом. Важливою особливістю є необхідність передати при перекладі прагматичний потенціал, або передати завуальований підтекст, а послівний переклад може спотворити основну ідею, яку автор мав намір передати в тексті.

Але суспільно-політичний текст не може обійтися без експресивної функції, оскільки цей текст спочатку створювався для того, щоб формувати громадську думку і активно втручатися в життя реципієнта. З експресією пов'язані виразні засоби, які повинні бути збережені при перекладі. Якщо в тексті присутні метафори, гіперболи, порівняння, анафори і інші стилістичні засоби, то вони також повинні бути передані в перекладі. Ця установка повинна поширюватися і в тому випадку, коли потрібно передати певну позицію автора, і варто пам'ятати, що у будь-якого політика чи джерела є

свій стиль, і ідеологія автора може представляти позицію певного об'єднання.

Однак якщо розглянути позицію І.А. Алексєєвої, то суспільно-політичні тексти не завжди підкріплені індивідуальним авторським стилем, оскільки вони часто орієнтовані на широку аудиторію, і стилістичні засоби підвищеної емоційності можуть нести ознаку клішованості. Завдяки цьому, полегшується сприйняття реципієнта до перекладеної інформації. Як було зазначено, важливим аспектом в перекладі є збереження функцій стилістичних засобів, однак не варто забувати, що «англійськомовний політичний текст характеризується більш нейтральною подачею інформації, ніж українськомовний. Безумовно, в англійськомовному тексті зустрічаються експресивні лексичні одиниці і стилістичні засоби, але вживаються вони набагато рідше, ніж в українській. Отже, потрібно це враховувати при передачі тексту з однієї мови іншою» [3, с.224].

Якщо в публіцистичній статті або політичному дискурсі спостерігається стислість викладу і прагнення уникати зайвих слів, то перекладачеві слід передати в перекладі стислість викладу теж. Автори нерідко вдаються до використання термінів, наближених до повсякденних слів, тому потрібно передавати ці елементи відповідно до того, як це прийнято в рідній мові. Переклад не допускає згладжування частин тексту, яким притаманна образна виразність, розмовні слова, емоційно-забарвлені словосполучення, що характерні для публіцистики.

Для того щоб уникнути при перекладі складних синтаксичних конструкцій, які несуть неясність і плутанину сенсу, слід вдаватися до розчленування складних речень на більш короткі [17, с.220]. З метою збереження інформативної і експресивної функції в суспільно-політичному тексті перекладач повинен дотримуватися таких вимог:

- 1) вірно передавати комунікативний намір автора оригіналу і розуміти, який комунікативний вплив він намагається вчинити на аудиторію;

2) з'ясувати який комунікативний ефект текст оригіналу вчиняє на реципієнта;

3) вибрати певні мовні засоби при перекладі рідною мовою, які допоможуть перекладачеві зробити подібний комунікативний вплив на українськомовного реципієнта.

Крім того, щоб зберегти експресивну функцію при відтворенні суспільно-політичного тексту з однієї мови іншою, перекладач повинен використовувати перекладацькі трансформації.

Перекладач вдається до використання перекладацьких трансформацій унаслідок неповної спільності і відмінності української та англійської мов. Так, в зв'язку з цим Я.І. Рецкер стверджує, що трансформації – це «прийоми логічного мислення, за допомогою яких ми розкриваємо значення іншомовного слова в контексті і знаходимо йому відповідність, яка не збігається зі словниковим» [25, С.38].

Наразі існує велика кількість класифікацій перекладацьких трансформацій, які були запропоновані різними авторами. Л.С. Бархударов, Л.К. Латишев, Т.Р. Левицька, А.М. Фитерман, В.Н. Комісаров, Я.І. Рецкер виділяють лексичні, граматичні та стилістичні трансформації, які можуть переходити в розряд складних і комплексних. Лексичні трансформації базуються на заміні слів і словосполучень тексту оригіналу лексичними одиницями мови перекладу, які не є еквівалентами цих слів. Це той процес, коли перекладені лексичні одиниці отримують дещо інше значення [7, с.180]. Виділені основні лексичні додавання, прийом опущення, прийом цілісного перетворення, прийом компенсації [21, с.154].

Конкретизація використовується тоді, коли необхідно надати ширшого лексичного значення лексичній одиниці на мові оригіналу. Протилежна трансформація конкретизації є генералізація, коли відбувається заміна часткового загальним. Однак при перекладі з англійської українською ця трансформація вважається менш вживаною, оскільки англійська носить більш абстрактний характер, ніж українська.

Що стосується *прийому лексичних додавань* то, він застосовується в тих випадках, коли відсутній лексико-семантичний варіант, і коли спостерігаються більш стислі речення в англійській мові, сенс яких потрібно при перекладі передати більш розгорнуто.

Прийом опущення спостерігається тоді, коли смисловий зміст слова є семантично надлишковим, і його усунення дає можливість перекладачеві виконувати компресію тексту. Якщо розглянути прийом смислового розвитку, то можна помітити, що до нього відноситься метафора і метонімія, оскільки цей прийом безпосередньо пов'язаний із заміною контекстуальної і лексичної відповідності. При антонімічному перекладі замінюються вирази мови оригіналу протилежним значенням мови перекладу, за умови, якщо зміст та суть залишаються незмінними.

Цілісне перетворення – це смисловий розвиток, який застосовується як до окремих слів, так і до цілих речень.

Прийом компенсації перекладачі застосовують тоді, коли стикаються з труднощами відтворення лексичної одиниці з однієї мови іншою, такий прийом зустрічається при перекладі каламбурів або грі слів. Цей прийом має на увазі заміну непередаваного елемента будь-яким іншим засобом [7, с.176].

Граматичні трансформації застосовуються у випадках, коли потрібно відтворити структуру речення відповідно до норм мови перекладу, де замінюються не тільки члени речення, а й частини мови. Перестановка і заміна є головними граматичними трансформаціями. Під перестановкою розуміють зміну порядку розташування лексичних одиниць оригінального тексту в тексті перекладу. А під заміною розуміють заміну форм слова, частин мови і членів речення. Зокрема, структура англійського речення відрізняється від українського порядком слів, розташування речень і частин мови, тому досить часто перекладачі використовують ці трансформації.

Наступний вид трансформацій сукупністю лексико-граматичних трансформацій, які називають стилістичними трансформаціями. Під терміном «стилістичні трансформації» розуміють комплекс операцій, які

перекладач використовує, коли необхідно зберегти стилістичне забарвлення лексичної одиниці або, навпаки, змінити або опустити в тексті перекладу.

Трансформація стилістичної втрати говорить про втрату конотативних значень слів оригіналу, при якій передається лише предметне значення мовного знака, в той час як прагматичні конотації залишаються не передані. Стилiстичне ослаблення є подiбне втратi i полягає в ослабленнi i заміні виразних засобів оригіналу менш вираженими конотаціями. Цей прийом перекладу застосовується найчастіше при граматичних відхиленнях, які відносяться до розмовного стилю. Перекладачі іноді стикаються з такою трансформацією як зміна стилістичних конотацій, в результаті чого відбувається заміна одного стилістичного засобу іншим, несхожим з оригінальним. «Проте, оскільки завдання перекладача полягає у відтворенні виразних засобів із врахуванням прагматичного впливу, йому необхідно вживати такі трансформації як еквівалентна відповідність, де відтворюються всі основні значення слова, а також прийом стилістичної компенсації, який в першу чергу зберігає прагматичний рівень вихідного мовного засобу, допускаючи при цьому втрату денотативного значення» [28, с.46].

Отже, відтворення тексту оригіналу і думки автора залежить в першу чергу від використання перекладацьких трансформацій, які націлені як на дотримання правильності мовних норм, так і на збереження прагматичного потенціалу тексту.

Оскільки переклад неологізмів, або новостворених слів в певний момент часу, видається важким завданням для перекладача, слід розглянути способи перекладу їх на українською мовою. Так В.Н.Комісаров запропонував для розгляду наступні чотири моделі перекладу:

- 1) переклад, здійснюваний за допомогою однієї складної одиниці;
- 2) переклад, здійснюваний шляхом калькування двох основ;
- 3) переклад, здійснюваний за допомогою описового перекладу;
- 4) переклад, здійснюваний шляхом трансляції

При перекладі перекладачеві необхідно передавати не тільки лексичні значення англіцизмів, а й стилістичні, щоб уникнути спотворення сенсу і прагматичного потенціалу, який був закладений автором оригіналу [21, с.145]. Оскільки англіцизм відноситься до неологізм, який утворився за рахунок запозичення лексичної одиниці англійської мови, необхідно розглянути особливості перекладу англіцизмів українською мовою. Для того щоб максимально зберегти прагматичний ефект, дуже важливо передати стилістичний аспект, а також зберегти «модні слова» [26, с.46] оригіналу в перекладі. На жаль, не існує єдиної стратегії перекладу англіцизмів, рішення за перекладачем, оскільки відтворення англіцизмів буде залежати від ситуації вживання. У тому випадку, коли неможливо зберегти стилістичне забарвлення англіцизма в тексті перекладу, перекладачеві слід застосовувати різні перекладацькі трансформації, щоб компенсувати втрату будь-якої експресивності. До того ж, при перекладі українською мовою слід враховувати ступінь зрозумілості даного англіцизми українськомовному реципієнтові.

1.4. Особливості промови політичного лідера як жанру

Сфери застосування політичної мови різноманітні. У зв'язку з цим виділяють кілька різновидів політичних виступів відомих політиків:

- 1) парламентські виступи;
- 2) партійні з'їзди і засідання;
- 3) виборча кампанія;
- 4) громадський протест, демонстрації (вулична демократія);
- 5) міжнародні зустрічі і форуми [17, с. 222].

Існують також певні методи ораторського мистецтва, які сформувалися досить давно. Вони формують правила ораторського виступу і полягають в наступному:

- 1) структурованість;
- 2) корисність;
- 3) тривалість виступу;
- 4) емоційність;
- 5) початок і завершення промови;
- 6) культурність.

Щоб написати ідеальну промову автори вдаються до різних стилістичних засобів, за допомогою яких політичний лідер може належним чином впливати на слухачів.

Оскільки світ стає більш глобалізованим, ми прагнемо завжди перебувати в курсі подій. «Особливо це стосується політичних відносин. У зазначеній сфері необхідний точний переклад, оскільки відносини між країнами не завжди стабільні» [17, с. 222].

Дослідження найважливіших політико-ідеологічних текстів сучасного політичного дискурсу, що відносяться до жанру програмного виступу лідера, показали їх практичну значимість з точки зору теоретико-методологічних основ вивчення текстів політико-комунікативного жанру.

В якості найбільш загальних вихідних підстав аналізу жанрових текстів прийняті розуміння тексту як основної одиниці комунікації, яка існує у взаємодії з іншими компонентами і елементами системи комунікації, а також розуміння політичного дискурсу як комунікативної системи, що формується, перш за все, текстами. Тексти політичного дискурсу стали об'єктом вивчення риторики, яка визначається як система наукового знання про методи створення тексту і побудови ефективної словесної комунікації. Риторика є методологічною основою вивчення текстів, перш за все з точки зору їх евокативного (котрий переконує) змісту, безпосередньо взаємопов'язаного з світоглядним (ідеологічним) аспектом суспільного життя.

Підставою риторичного аналізу було обрано сукупність найважливіших категорій і понять риторики і, перш за все, категорія переконання, що відображає суттєвий зміст логіко-мовного задуму жанрових

текстів. Необхідною підставою для аналізу текстів стало поняття жанру як певного культурно-обумовленого типу побудови висловлювання, що має канон в своїй основі (сукупність сформованих форм, правил і способів комунікації, які визначають сценарій дискурсивних дій в тій чи іншій типовій ситуації спілкування).

Програмні виступи політичних лідерів визначено як особливий, змістовно зумовлений жанр політичної комунікації. Очевидно, що найбільш загальні риторичні характеристики жанру програмного виступу пов'язані зі специфічним логіко-мовним задумом текстів, в основі якого лежить спрямованість мови на системну зміну соціальної дійсності. Предметом риторичного аналізу є, перш за все, зміст тексту, цілісність його риторичного втілення та факти, що відображають культурно-мовний статус ратора – джерела програмного тексту. Крім того, виявляється необхідність аналізу взаємозв'язку даного політико-комунікативного жанру з відомими риторичними жанрами, впливу цих жанрів на реалізацію програмного мовного задуму в політичному дискурсі.

Оскільки логіко-мовний задум програмних текстів – це перш за все політико-ідеологічний, особливу значимість для дослідження набули з'ясування специфіки ідеологічних і політико-легітимаційних завдань тексту.

З'ясування найбільш загальних теоретико-методологічних підстав в процесі дослідження привело до формулювання сукупності критеріїв, найбільш значущих для риторичного аналізу і дискурсивної оцінки жанрових текстів [17, с. 222]:

- системність політико-ідеологічного змісту;
- змістовна цілісність і риторична (жанрова) доречність;
- прояв в тексті особливого культурно-мовного статусу адресанта, відповідних цільових установок і мотивації мовлення;
- характер аргументації і співвідношення евокативних функцій дискурсивної дії;
- специфіка прояву категорій логосу, етосу і пафосу;

- жанрово-стилістичні особливості втілення мовного задуму;
- дискурсивна значимість тексту як засобу ідеологічного моделювання та здійснення політичної волі лідера.

Зіставлення результатів риторичного аналізу і дискурсивної оцінки текстів дозволило здійснити синтез найбільш загальних параметрів знання про риторику програмного виступу лідера США.

Ключовими конструктами ідеосфери дискурсів домінуючих суб'єктів політики стали ідеї сильної держави, розвитку з опорою на самобутність, патріотизму («відповідальності громадян перед країною»), «законності» (диктатури закону). Започаткована спроба поєднання традиціоналістських і деяких ліберальних цінностей і ідей, що вимагають розробки нової політичної риторики. Це не може не вплинути на розвиток жанру програмного виступу.

Для президентських виступів характерно не стільки прагнення сформулювати цілісну ідеологічну модель, скільки мотивація створення образу влади, підкреслення особливого культурно-мовного статусу адресанта, а також завдання легітимації поточного політичного курсу. Нові (для дискурсу влади) смисли вербалізуються, перш за все, з опорою на нормативи мовної культури. У програмних текстах лідера держави відтворюються не тільки способи мислення і розуміння світу, але і мовні методики XXI століття. Особливо характерні широке використання прийомів політичної сугестії, прихованої обіцянки, суперечки з можливими думками уявного опонента.

У більшості випадків ключові ідеї виступів демонструються на самому початку виступів лідера держави. Далі вони закріплюються у свідомості адресата шляхом різноманітних, в тому числі асоціативних повторів, тобто має місце не стільки переконання, скільки навіювання. Установка на пояснення і розвиток основних думок, як правило, відсутня, або підпорядкована завданням емоційного впливу на аудиторію. Завдання вербалізації політико-ідеологічних орієнтирів, які є значущими для

прихильників політичного курсу влади, має пріоритет перед завданнями переконання загальнонаціональної аудиторії.

Завдання переконання скептично налаштованого адресата не входять до логіко-мовного задуму. Такий адресат викреслюється з політичного контексту і стає об'єктом мовної агресії.

Установка на переконання (в рамках позитивно налаштованої аудиторії) реалізується через елементи образно-емоційної промови, а також за допомогою риторичного *«нагнітання пристрастей»*. Античний канон усній публічної промови в даному випадку впливає на стилістику виступів, істотно видозмінює вихідний жанровий норматив. Лідер безпосередньо звертається до емоцій загальнонаціональної аудиторії, прагне викликати відповідні почуття: саме на рівні етосу і пафосу виступу забезпечується можливість діалогічного сприйняття програмного тексту.

Цільові установки мовлення пов'язані не стільки з пошуком нових смислів (міркуванням), скільки з необхідністю ефективної трансляції вже сформованих у політичному дискурсі моделей і способів розуміння реальності. Спектр що допускаються жанром прийомів і технік побудови публічного виступу практично не обмежений. Використовуються як традиційні для зазначеного жанру, прийоми і техніки (безпосередня оцінка, натяк, міфологізація, драматизація і т. і.), так і не цілком характерні способи мовного втілення смислів (елементи метафоричного моделювання, техніки комерційної реклами, контекстно-семантичні прийоми акцентуації сенсу).

РОЗДІЛ 2

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ

2.1. Прагматичний потенціал стилістичних засобів у промовах

Д.Трампа

Мова текстів політичного дискурсу, під яким в нашій роботі розуміється «сукупність всіх мовних актів, що використовуються в політичних дискусіях, а також правил публічної політики, освітлених традицією і перевірених досвідом» [6, с.10], характеризується яскравістю, оцінністю, в багатьох випадках образністю, персуазивністю, ефективністю і маніпулятивністю.

Кожен президент при вступі на посаду зобов'язаний проходити церемонію інавгурації, що відкривається інавгураційній промовою, в якій лідер країни презентує свою політичну програму і стратегію розвитку держави. Інавгураційні промови прагматично націлені на формування громадської думки, переконливу експлікацію свого політичного спрямування, ідеологічну прихильність до себе населення країни. Інавгураційна промова, як один з найбільш значущих і інтернаціонально заряджених репрезентантів політичного дискурсу, є результатом роботи цілої команди і характеризується церемоніально, тим не менш, зазначений вид тексту базується на політичних поглядах президента і його особистісних рисах.

Лінгвополітологія, часто називають політичною лінгвістикою, є наразі актуальним напрямком дослідження, що обумовлює інтерес до політичної сфери і репрезентується в роботах таких вчених як А.В. Голоднов, І.Ю.Логінова, Є.А.Моргун, М.В. Гаврилова, Е.І. Шейгал, Е.В. Будаєв, А.П.Чудінов, О.Є.Філімонова, О.В Бірюкова. Серед вчених спостерігається дивергенція області інтересів дослідження текстів політичного дискурсу, що

детермінує визначення основних напрямків аналізу зазначених контекстів: системно структурний (В.З. Дем'янков, О.Є. Філімонова, О.В. Бірюкова), прагматичний (Т.В. Шмельова, І.Ю. Логінова, А.В. Голоднов) та функціональний (А.Н. Баранов, Е.Г. Казакевич, І.А. Іванчук).

У цьому розділі представлений аналіз інавгураційній промові Д.Трампа з метою визначення прагматики функціонування в ній стилістичних засобів, при цьому прагматичні характеристики виділяються для кожної окремої групи стилістичних засобів.

Аналіз прагматики функціонування лексико-фразеологічних стилістичних засобів охоплює випадки стилістичного використання різних типів значень, що класифікуються на стилістичні прийоми, які засновані на взаємодії:

- 1) словникових і контекстуальних предметно-логічних значень (метафора, метонімія, іронія);
- 2) предметно-логічних і називних значень (антономазія);
- 3) предметно-логічних і емоційних значень (епітет, оксюморон, гіпербола);
- 4) основних і похідних предметно-логічних значень (гра слів, зевгма).

Розглянемо кожен з представлених в промові американського лідера стилістичних тропів з точки зору прагматики вживання окремо, починаючи з групи стилістичних прийомів, підставою для яких є взаємодія словникових і контекстуальних предметно-логічних значень:

*«Mothers and children **trapped in poverty** in our inner cities, **rusted out** factories **scattered** like tombstones across the landscape of our nation, an education system **flush with cash** but which leaves our young and beautiful students deprived of all knowledge» [41].*

«Матері і їхні діти замкнені в нужді, наша країна всіяна заржавленими заводами, як надгробними каменями, освіта купається в грошах, але залишається недоступною для молодих людей» [40].

Об'ємні образи, створювані метафорами в даному контексті, є потужними емоційними і експресивними засобами впливу на громадську думку, маніпуляції світосприйняттям. Так, метафора *trapped in poverty* заснована на перетині ментальних полів *trap 'a device for taking game or other animals; especially: one that holds by springing shut suddenly 'i to be* з семантичним блендом «*перебувати в стані*», проте саме використовувана метафора експлікує сему «*безвихідь*», «*безвихідна ситуація*».

Отже, президент репрезентує поточний стан економіки країни: у людини немає можливості самостійно вирішити ситуацію, що склалася, оскільки на даний момент не існує важелів впливу на проблеми маргінальної частини суспільства, яка загрузла в бідності, зокрема матерів-одиначок, які не можуть здійснювати належний догляд за дитиною і працювати одночасно. Концептуальна метафора *rusted out factories scattered* акцентує увагу реципієнта на такій проблемі: по всій країні є безліч підприємств, які не функціонують, їх стан погіршується без належної уваги, а, разом з тим, кожне з них може бути місцем роботи і доходу для населення. Метафора *flush with cash*, використовувана для опису навчальних закладів імплікує інформацію про корупцію та невідповідність масштабів їх фінансування та якості освіти, також представлена інформація про те, що, в ряді випадків, американці не в змозі дати своїм дітям вищу освіту через непомірну плату за навчання.

«*We've made other countries rich while the wealth, strength, and confidence of our country has dissipated over the horizon*» [41].

«*Ми робили інші держави багатими, в той час як багатство, сила і віра в нашій країні розтанули за обрієм*» [40].

Метафоризація концептуального процесу *has dissipated over the horizon* зі значенням «*зникати*», «*випаровуватися*» виконує гедонистичну функцію презентації матеріалу і служить засобом вираження експресії, акцентування уваги реципієнта на масштабності зазначеної проблеми, впливу і формування громадської думки.

«*America will start winning again, winning like never before*» [42].

«*Америка знову почне перемагати, перемагати як ніколи раніше*» [40].

«*When America is united, America is totally unstoppable*» [41].

«*Коли Америка єдина, Америку абсолютно неможливо зупинити*» [40].

Використання метонімії «*America 'the lands of the western hemisphere including North, Central, and South America and the West Indies'*» в значенні *Сполучені Штати Америки* покликане підкреслити всеосяжний характер планованих змін, згуртованість нації в єдине ціле в прагненні знову перемагати як ніколи раніше. Ця метонімія наплавлена на формування ідейної згуртованості населення, що є потужним механізмом маніпуляції аудиторією.

«*But we are transferring power from Washington, D.C., and giving it back to you, the people*» [42].

«*Але ми передаємо владу з Вашингтона, і повертаємо її вам, людям*». [40].

«*Washington flourished, but the people did not share in its wealth*» [42].

«*Вашингтон процвітав, але люди не поділяли його багатства*» [40].

«***Washington flourished, but the people did not share in its wealth***» [42].

Метонімія Washington, D.C., використовується для експлікації значення «*виконавча і законодавча влада США*», вживається для формування дружньої атмосфери з аудиторією і наділення народу США найвищим статусом в країні, що цілеспрямовано транслюється в кожній частині промови Д. Трампа. Метою даного стилістичного прийому є встановлення емоційної близькості з реципієнтом з подальшою можливістю моделювання громадської думки.

Прагматика цієї групи стилістичних засобів включає такі характеристики:

- 1) маніпуляція громадською думкою;
- 2) створення позитивного образу американського лідера, тобто детермінація позитивної оцінки нової політичної програми;

- 3) гедоністична подача інформації;
- 4) створення довірчої атмосфери спілкування з аудиторією;
- 5) вираження експресії;
- 6) акцентування уваги реципієнта на окремих моментах програми;
- 7) створення образності, яка робить текст виступу яскравим і незабутнім;
- 8) підвищення ефективності інформаційного впливу.

Друга група лексико-фразеологічних засобів, заснована на взаємодії предметно-логічних і називних значень репрезентована в тексті виступу антономазією:

«For too long, a small group in our nation's capital has reaped the rewards of government while the people have borne the cost» [41].

«Занадто довго невелика група в столиці нашої країни отримувала нагороди від уряду, в той час як люди платили за рахунками» [40].

Зазначена антономазія функціонує з метою експозиції опозиції відносин «народ - адміністрація країни», що імплікує інформацію про те, що сам Д. Трамп позиціонує себе не як член уряду, а на рівних відносинах з простим народом, що сприяє створенню атмосфери довіри.

Група стилістичних засобів, заснованих на взаємодії предметно-логічних і емоційних значень, представлена в контексті епітетами і гіперболами:

«And while they celebrated in our nation's capital, there was little to celebrate for struggling families all across our land» [42].

«І поки вони святкували в столиці нашої країни, для тих сімей, що виживають по всій нашій країні, було мало приводів для святкувань» [40].

«These are just and reasonable demands of righteous people and a righteous public» [41].

«Це справедливі і розумні вимоги праведних людей і праведної громадськості» [40].

Зазначені епітети сприяють гедоністичній подачі інформації, акцентують увагу на тому, що президент вкрай стурбований усіма проблемами, що зачіпають населення країни, щиро співчуває всім праведним людям. Дані стилістичні прийоми націлені на демонстрацію розуміння американського лідера всієї складності ситуації, що склалася в країні і визнання справедливими вимог про зміни, що, в свою чергу, детермінує меліоративну оцінку позиції нового лідера країни і визначає тон довіри між президентом і народом.

«We stand at the birth of a new millennium, ready to unlock the mysteries of space, to free the earth from the miseries of disease and to harness the energies, industries and technologies of tomorrow» [43].

«Ми стоїмо на порозі нового тисячоліття, готові розгадати таємниці космосу, звільнити землю від страждань, хвороб і використовувати енергію, галузі і технології завтрашнього дня» [40].

Використання двох гіпербол «розгадати таємниці космосу» і «звільнити землю від страждань, хвороб» направлено на експозицію амбітності і грандіозності планів американського президента, демонстрацію його любові до людей, готовність до повної самовіддачі. Даний стилістичний прийом по своїй прагматиці є маніпулятивним.

Отже, прагматично використовувані стилістичні засоби проаналізованої групи націлені на:

- 1) визначення оцінного сприйняття інформації, що викладається;
- 2) формування громадської думки;
- 3) гедоністичний виклад думок оратора.

Прагматика групи стилістичних прийомів опису явищ і предметів, в яку І.Р.Гальперін відносить перифрази, евфемізми і порівняння, в цілому, подібна до прагматики попередньої аналізованої групи стилістичних засобів:

«We will no longer accept politicians who are all talk and no action, constantly complaining but never doing anything about it» [43].

«Ми більше не будемо приймати політиків, які всі говорять і не діють, постійно скаржаться, але нічого не роблять з цим» [40].

«And whether a child is born in the urban sprawl of Detroit or the windswept plains of Nebraska, they look up at the same night sky, they fill their heart with the same dreams and they are infused with the breath of life by the same Almighty Creator» [43].

«І народиться дитина в міських забудовах Детройта або вітряних рівнинах Небраски, вони дивляться на одне і те ж нічне небо, вони наповнюють своє серце одними і тими ж снами, і вони наповнюються диханням життя тим же Всемогутнім Творцем» [41].

У першому представленому випадку перифраза спостерігається у використанні дієслів у значенні номінації, що імплікує контекстуальні смисли *«політики, які тільки базикають і не вживають ніяких дій»*. Навмисне порушення граматичних норм, самоусунення Д. Трампа від подібних політичних лідерів за рахунок зарахування себе до числа народу (*We will no longer accept ...*) прагматично спрямовані на створення тональності довіри в розмові з аудиторією і вираження експресивної негативної оцінки діяльності офіційних осіб. У другому контексті, у якому підкреслюється наявність даного стилістичного прийому, спостерігається формування потужного емоційно-зарядженого концептуального образу єдності нації, покликаною донести до реципієнта інформацію про рівність і братерство, що є засобом маніпуляції і формування громадської думки.

У тексті інавгураційній промові спостерігається використання лише одного порівняння при величезній кількості всіляких стилістичних засобів в багаторазовій експлікації:

«Mothers and children trapped in poverty in our inner cities, rusted out factories scattered like tombstones across the landscape of our nation, an education system flush with cash but which leaves our young and beautiful students deprived of all knowledge» [44].

«Матері і їхні діти замкнені в нужді, наша країна всіяна заржавленими заводами, як надгробними каменями, освіта купається в грошах, але залишається недоступною для молодих людей» [40].

Порівняння занедбаних фабрик з надгробними каменями фокусує увагу реципієнта на імплікації сем «смерть», «печаль», «забуття» і є засобом вираження експресії, негативної оцінки, маніпуляції громадською думкою.

Отже, у стилістичних прийомах опису явищ і предметів відзначаються такі прагматичні характеристики:

- 1) вираз експресії;
- 2) створення оцінки на рівні контексту;
- 3) маніпулятивна спрямованість;
- 4) формування громадської думки;
- 5) формування довірливого ставлення народу до спікера;
- 6) гедоністична презентація основних положень програми.

Дотримуючись класифікації І.Р. Гальперіна, відзначимо відсутність в тексті інавгураційній промові Д. Трампа стилістичного використання фразеології, а саме алюзій і цитат. У тексті також відсутнє поєднання слів різного стилістичного забарвлення, що в цілому характерно для політичного дискурсу чинного американського президента, метою чого є підкреслене бажання бути зрозумілим усіма верствами населення країни, зокрема маргіналами, на яких робиться велика ставка в політичній пропаганді Д.Трампа.

Необхідно підкреслити, що аналізований текст рясніє функціонуванням синтаксичних стилістичних засобів, що поділяються на

- 1) стилістичні прийоми композиції речення (зміна порядку слів, використання особливостей синтаксису усного типу мовлення і вживання запитальної і негативної структури речень);
- 2) стилістичні прийоми композиції відрізків висловлювання;
- 3) стилістичне використання форм та типів зв'язку.

Розглядаючи перший тип стилістичних прийомів, підкреслимо, що в інавгураційній промові американського лідера часто відзначається наявність зміни традиційного порядку слів у реченні:

«Now arrives the hour of action».

«Прийшов час діяти».

«So to all Americans in every city near and far, small and large, from mountain to mountain, from ocean to ocean, hear these words - you will never be ignored again» [44].

«Отже, всі американці в кожному місті, близькому або далекому, маленькому або великому, від гір до гір, від океану до океану, почувте ці слова – вас більше не будуть ігнорувати» [40].

«At the bedrock of our politics will be a total allegiance to the United States of America and through our loyalty to our country, we will rediscover our loyalty to each other» [42].

«На порозі нашої політики буде абсолютна вірність Сполученим Штатам Америки і завдяки нашій лояльності нашій країні, ми знову відкріємо нашу лояльність один до одного» [40].

Інверсія в наведених прикладах спрямована на:

- 1) вираз експресії, наснаги;
- 2) акцентування уваги реципієнта на окремих моментах мови.

Відокремлення в контекстах виконують ідентичні функції:

«And this, the United States of America, is your country» [44].

«I це, Сполучені Штати Америки, ваша країна» [40].

«And yes, together, we will make America great again» [44].

«I так, разом, ми знову зробимо Америку великою» [40].

В окремих випадках спостерігається стилістичне використання таких особливостей усного типу мовлення, як еліпсис, прагматика яких повністю збігається з відповідними характеристиками відокремлення і інверсії:

«And spent trillions and trillions of dollars overseas while America's infrastructure has fallen into disrepair and decay» [44].

«I витрачали мільярди і мільярди доларів за океаном, в той час як американська інфраструктура занепала» [40].

«We will reinforce old alliances and form new ones. And unite the civilized world against radical Islamic terrorism, which we will eradicate completely from the face of the earth» [44].

«Ми будемо зміцнювати старі союзи і формувати нові. І об'єднати цивілізований світ проти радикального ісламського тероризму, який ми повністю зітремо з лиця Землі» [40].

Літота має на меті:

1) маніпуляцію громадською думкою;

2) акцентування уваги на негативній презентації діючих негативних рис реальності, внаслідок чого літота стає непрямим вираженням пейоративної оцінки попередньої політики і меліоративної оцінки власної програми:

«Do not allow anyone to tell you that it can not be done. No challenge can match the heart and fight and spirit of America. We will not fail» [44].

«Не дозволяйте нікому говорити вам, що це неможливо. Ніякий виклик не може зрівнятися з серцем, боротьбою і духом Америки. Ми не потерпимо невдачу» [40].

«The establishment protected itself but not the citizens of our country. Their victories have not been your victories. Their triumphs have not been your triumphs» [44].

«Естеблішмент захищав себе, але не громадян нашої країни. Їх перемоги не були вашими перемогами. Їх тріумфи були вашими тріумфи» [40].

Аналіз стилістичних прийомів композиції фрагментів висловлювань показав превалювання паралелізмів і антитезних конструкцій.

«We will bring back our jobs. We will bring back our borders. We will bring back our wealth, and we will bring back our dreams. We will build new roads and highways and bridges and airports and tunnels and railways all across our wonderful nation. We will get our people off of welfare and back to work

rebuilding our country with American hands and American labor. We will follow two simple rules - buy American and hire American» [44].

«Ми повернемо нашу роботу. Ми повернемо наші кордони. Ми повернемо наше багатство, і ми повернемо наші мрії. Ми будемо будувати нові дороги та автомагістралі, мости, аеропорти і тунелі, і залізні дороги по всій нашій чудовій країні. Ми повернемо нашим людям добробут і повернемося до відновлення нашої країни за допомогою американських робітників. Ми будемо слідувати двох простих правил – купуємо американське і наймаємо американців» [40].

Функціонування коротких паралельно організованих речень направлене на ясність викладу пунктів програми, триразову обіцянку повернути щось втрачене і триразову обіцянку окремих важливих моментів життєзабезпечення громадян спрямовані на формування позитивної оцінки сприйняття політичної програми американського президента, маніпуляцію громадською думкою.

«And spent trillions and trillions of dollars overseas while America's infrastructure has fallen into disrepair and decay» [44].

«I витрачали мільярди і мільярди доларів за океаном, в той час як американська інфраструктура занепала» [40].

«We've made other countries rich while the wealth, strength, and confidence of our country has dissipated over the horizon» [44].

«Ми робили інші держави багатими, в той час як багатство, сила і віра в нашу країну розтанули за обрієм» [40].

Антитези, використовувані в мові Д. Трампа, покликані маніпулювати думкою реципієнта через формування негативного сприйняття політики попередньої адміністрації.

Отже, прагматичні характеристики стилістичних прийомів композиції фрагментів висловлювань включають:

- 1) детермінацію оцінки;
- 2) акцентування уваги на окремій інформації висловлювання;

3) формування громадської думки.

Аналізуючи стилістичне використання форм та типів зв'язку, слід підкреслити використання полісиндетона, метою якого є демонстрація взаємозв'язку зазначених номінацій і їх комплексного впливу, що прагматично спрямоване на формування громадської думки:

«And the crime, and the gangs, and the drugs that have stolen too many lives and robbed our country of so much unrealized potential» [44].

«І злочинність, і банди, і наркотики викрали настільки багато життів і позбавили нашу країну стількох багатьох можливостей» [40].

Окремо зупинимось на повторях, які також є репрезентантами вищезазначеної групи стилістичних засобів. Весь текст інавгураційної промови Д. Трампа пронизаний повторами різних типів. Перш за все, необхідно підкреслити багаторазове ідеологічне повторення залучення американського лідера до народу (позиціонування *we*) і його відсторонення від дій попередніх адміністрацій (*they*):

«We are one nation, and their pain is our pain. Their dreams are our dreams, and their success will be our success. We share one heart, one home and one glorious destiny» [44].

«Ми - одна нація, і їх біль - наш біль. Їх мрії - це наші мрії, і їх успіх буде нашим успіхом. Ми поділяємо одне серце, один дім і одну славу долю» [40].

«Their victories have not been your victories. Their triumphs have not been your triumphs. And while they celebrated in our nation's capital, there was little to celebrate for struggling families all across our land» [44].

«Їх тріумфи були вашими тріумфами. І поки вони святкували в столиці нашої країни, для тих сімей, що виживають по всій нашій країні, було мало приводів для святкувань» [40].

Подекуди спікер використовує лексичний повтор:

«From this day forward, it's going to be only America first – America first»

«З цього дня Америка на першому місці – Америка на першому місці» [44].

«One by one, the factories shuttered and left our shores with not even a thought about the millions and millions of American workers that were left behind».

«Один за іншим в Америці закривалися заводи, а виробництво йшло з країни, але ніхто не думав про мільйони і мільйони американських робітників, які від цього постраждали» [40].

Також відзначається функціонування анафор:

«Together, we will make America strong again. We will make America wealthy again. We will make America proud again. We will make America safe again. And yes, together, we will make America great again» [44].

«Разом ми знову зробимо Америку сильнішою. Ми знову зробимо Америку багатю. Ми знову змусимо Америку пишатися. Ми знову зробимо Америку безпечною. І так, разом, ми знову зробимо Америку величною» [40].

Часто автором використовуються епіфори:

«We are protected, and we will always be protected. We will be protected by the great men and women of our military and law enforcement. And most importantly, we will be protected by God» [44].

«Ми захищені, і ми завжди будемо захищені. Ми будемо захищені великими чоловіками і жінками наших військових і правоохоронних органів. І найголовніше, ми будемо захищені Богом» [40].

Прагматика стилістичного використання форм та типів зв'язку, зокрема повторів, полягає в наступному:

1) акцентування уваги реципієнта на окремих моментах висловлювання, що є засобом маніпуляції аудиторією і впливу на думку народу;

2) вираз емоційної експресивності;

3) створення уповільненого темпу оповіді для кращої перцепції основних положень нової політичної програми;

4) створення ритмічного характеру висловлювання, який психологічно впливає на атмосферу трансу натовпу, що також є з засобом маніпуляції;

5) реалізація функції наростання інтенсивності емоційності і важливості інформації, що передається;

б) забезпечення плавності переходу від однієї думки спікера до наступної.

Функціонування великої кількості стилістичних засобів різних типів в інавгураційній промові Д. Трампа робить його виступ експресивним, емоційним, об'ємно образним, що запам'ятовується з одночасною реалізацією таких основних прагматичних функцій, як формування позитивного ставлення до нової політичної програми, ефективна маніпуляція громадською думкою, ідеологічне прихильність до себе аудиторії. Вивчення різних типів стилістичних засобів в тексті інавгураційного виступу президентів розширює панораму дослідження прагматики стилістичних засобів в політичному дискурсі.

2.2. Специфіка перекладу політичних виступів Д.Трампа

Феномен Дональда Трампа настільки значний в сучасній політиці, має настільки далекосяжні наслідки і настільки заворожує стороннього спостерігача, що привертає до себе увагу мільйонів людей. Цікавим є мовлення кандидата в президенти США, який переміг в настільки неймовірно важких для нього умовах: «мова - це практично все, що має політик для здійснення впливу» («*language is virtually all a politician has to wield influence with*») [39], а вплив за допомогою цієї мови було надано в так, що це дозволило виграти президентські вибори всупереч всім очікуванням.

Тому не випадково мовленню Д.Трампа була присвячена книга М.Томпсона, яка містить аналіз нинішнього стану цього мовлення, стану глибокої кризи, на думку автора. У його баченні головні проблеми мови політики сьогодні зводяться до наступного:

1. Майже у всіх офіційних кандидатів відсутня здатність встановлювати спілкування з виборцями, вони ніби існують в паралельних світах, і тут має місце «крах довіри» (collapse of trust).

2. На можливості політиків раціонально вибудовувати свій політичний курс катастрофічно впливають інтернет ресурси. Це проявляється, по-перше, в поширенні мови «неприборканої ненависті» (unbridled hatred) [39].

Нові технології дозволили політичним акторам добиратися до все більшої кількості людей і піддавати їх своєму впливу протягом все більш тривалого часу. «Слова миттєво розлітаються в віртуальному просторі» («Words hurtle through virtual space with infinitesimal delay»), «політик має можливість впровадити ідею ще в 10 мільйонів голів до того, як покине трибуну» («a politician can plant an idea in 10 million other minds before she leaves the podium») [39].

Замість розширеного і все більш всебічного обговорення проблем, як на те сподівалися багато людей, інтернет технології привели до виникнення «луна-камер» («echo chambers»), в яких звернення йде тільки до тих, хто вже підтримує дані ідеї, щоб уникнути протилежних думок і обрушити всю міць ненависті і люті на тих, хто не поділяє думки мовця [39].

3. З'явилося пристрасне прагнення до «аутентизму» («authenticism»), тобто прагнення говорити як «прості люди» («just plain folks», «ordinary people»), що створює ілюзію чесності і відвертості [39].

Під впливом зазначених факторів зміст спрощується, робиться інфантильним («infantilized»), аргументація не ґрунтується на фактах і стає грубою формою і змістом («cruder and ruder»). І, нарешті, це призводить до появи таких політиків, як Трамп, яких Нью Йорк Таймс характеризує як «демагогів-шарлатанів». І такими їх робить, перш за все, їх мовлення. «The Economist» в рубриці Johnson зазначає, що мовлення Д.Трампа подібне до його твітів (tweets): два коротких ствердження, одне емоційне слово і знак оклику [37].

Простота – це головна відмінна ознака мови Д.Трампа. На перший погляд здається, що це мова з певним відтінком інфантильності. Наведемо уривок з інтерв'ю Д.Трампа газеті Нью Йорк Таймс, в якому він ділиться враженнями від передвиборчої гонки:

«You know, I've been given a great honor. It's been very tough. It's been 18 months of brutality in a true sense, but we won it. We won it pretty big. The final numbers are coming out. Or I guess they are coming out. Michigan's just being confirmed» [43].

Д.Трамп надає своїм опонентам дитячі прізвиська: *Little Marco, Lying Ted, Crooked Hillary*.

Д. Трамп часто вживає слова розмовного типу «big league», щоб охарактеризувати свої дії, або «schlonged» по відношенню до людини, над яким здобув повну перемогу. На ранніх етапах президентської гонки він навіть користувався лайливими словами, від чого згодом відмовився [37].

Англомовна преса, яка вороже налаштована до Д. Трампа, перш за все виділила простоту синтаксичних конструкцій, які використовує політик, явище, яке ще в стародавній Греції отримало назву паратак西斯 (parataxis), на нього також вказує і М. Томпсон. Згідно лінгвістичного словника, паратак西斯 – це літературний прийом, який дозволяє двом або декільком простим реченням з'єднуватися в одне складне без допомоги сполучників. Класичним прикладом паратаксису служить фраза: *«Прийшов. Побачив. Переміг»*. Преса зробила багато зауважень на адресу Д.Трампа в зв'язку з його пристрасною до паратаксису.

(1) *«I mean, I'm somebody that really has gotten along with people over the years».*

(2) *«It was interesting, my wife, I went to a big event about two years ago».*

(3) *«Just after I started thinking about politics».*

(4) *«And we're walking in and some people were cheering and some people were booing, and she said, you know, 'People have never booed for you.'»*

(5) *«I've never had a person boo me».*

(6) «*And, it's politic*».

(7) «*You know, all of a sudden they think I'm going to be running for office, and I'm a Republican, let's say*».

(8) «*So it's something that I had never experienced before and I said, 'Those people are booing, '*»

(9) «*And she said, 'Yup. '*»

(10) «*They'd never booed before*».

(11) «*But now they boo*».

(12) «*You know, it was a group and another group was going the opposite*»..

[11].

У вищенаведеному епізоді Д. Трамп розповідає, за яких обставин він відчув, що вплутався в політику, і наскільки роз'єднаним є американське суспільство. Цей невеликий уривок містить цілих 12 речень. З них тільки два налічують понад двадцять слів (26 і 21), три - 15-16 слів, інші – менш десяти (8, 7, 6, 4, 4, 3 і 3). Всі речення з числом слів більше 20 – складносурядні і містять пряму мову (тобто практично є незалежними). У реченні *It was interesting, my wife, I went to a big event about two years ago* відсутній не тільки синтаксичний, але і логічний зв'язок між *my wife* і реченнями зліва і праворуч від цих слів. Речення *Just after I started thinking about politics* замислювалося як підрядне, але воно не має головного.

В результаті ми отримуємо зворушливу розповідь звичайної людини, яка вперше відчуває на собі неприязнь від людей просто тому, що вони підтримують іншу політичну партію.

В наведеному уривку проявився також аутентизм, згаданий вище. Наведемо цитату, запозичену Дж. Гріном з книги М. Томпсона: «... для аутентиста дорогою є простота мови не тому, що він цінує розумність, а тому, що простота вираження асоціюється у нього з щирістю емоцій і, по крайній мірі, видимістю того, що йому небайдужі сподівання членів суспільства навіть з найнижчих верств. ... аутентист з недовірою ставиться до фактів, називає їх «*factoids*» або «*statistics*» ... щоб відмежувати їх від більшої

«правди», яку він вважає за краще доносити до людей Що має першорядне значення, так це не аргументи, а історії ... » (*«the authenticist prizes simplicity of language not because he values reason but because he associates simple expression with honesty of emotion and at least the appearance of being willing to engage with the lowliest members of a chosen community. ... the authenticist often finds [facts] suspect, calling them factoids or statistics ... to distinguish them from the bigger 'truths' he prefers to promote ... what matters most is not argument, but story ...»*) [41].

Як було відмічено в журналі «The Economist», «простота не є тупістю. Робити мову легкою для розуміння є неодмінна умова для того, щоб нас зрозуміли» (*«Simplicity is not stupidity; making language easy to apprehend is intrinsic to making it appealing»*) [37]. Мова при цьому виконує різновид прагматичної функції, яку називають сугестивною, або функцією переконання, впливу.

Зазначеній функції мови останнім часом приділяється велика увага в лінгвістиці, в тому числі, і у вітчизняній, головним чином, в зв'язку з аналізом мови художньої літератури, але також є дослідження в області політичного дискурсу. Крім простоти і аутентичних досягнень сугестивна мета сприяє повтору, який має багато різновидів, найбільш важливим з яких є семантичний (змістовний) повтор, що «має різні втілення. По-перше, він реалізується в тавтологічних повторах, що виникають при неодноразовому вживанні одних і тих же мовних одиниць – морфем, слів, словосполучень або речень. По-друге, семантичний повтор з'являється при вживанні в словосполученні, реченні або фрагменті тексту мовних одиниць, що мають семантичну спільність при розбіжностях в плані вираження, тобто реалізується в явищах семантичної еквівалентності» [37]. Для мови Д.Трампа характерні і тавтологія, і семантична еквівалентність.

В епізоді наступному епізоді тавтологія очевидна: дієслово «*boo*» в різних формах повторюється 7 разів: ... *some people were booing ... , People have never booed for you, I have never had a person boo me, and all of a sudden*

people are booing me, Those people are booing, and she said, Yup. They had never booed before. But now they boo . Сугестивний ефект, який досягається тут – співпереживання.

Як тавтологічні мовні одиниці, так і одиниці одного семантичного поля представлені в наступному епізоді, в якому Д.Трамп говорить про своє небажання переслідувати Х. Клінтон в судовому порядку:

«Well, there was a report that somebody said that I'm not enthused about it. Look, I want to move forward, I don't want to move back. And I don't want to hurt the Clintons. I really don't.

She went through a lot. And suffered greatly in many different ways. And I am not looking to hurt them at all. The campaign was vicious. They say it was the most vicious primary and the most vicious campaign. I guess, added together, it was definitely the most vicious; probably, I assume you sold a lot of newspapers.

I would imagine. I would imagine. I'm just telling you, Maggie, I'm not looking to hurt them. I think they've been through a lot. They've gone through a lot.

I'm really looking ... I think we have to get the focus of the country into looking forward» [44].

У цьому епізоді дві теми, для просування яких мовець використовує прийом повтору: (1) рух країни вперед до єдності і (2) страждання Клінтонів. Тема (1) просувається як за рахунок тавтології (*look forward* використовується 2 рази: в завершеному і незавершеному варіантах), так і за рахунок семантично еквівалентних синонімічних і антонімічних засобів (*move forward, not ... move back*).

Тема (2) просувається за рахунок тавтології: *they've been / went through a lot* (3 рази) і за рахунок використання мовних засобів одного семантичного поля, що також супроводжується тавтологічним повтором: *hurt them* (3 рази), *(the most) vicious* (4 рази, з «них 3 в найвищому ступені. Сугестивна функція стосовно до теми «рух країни вперед до єдності» має конкретний прояв як переконання аудиторії в правильності вибору виборців, а стосовно до теми

«страждання Клінтонів» - як переконання аудиторії в людяності і великодушності говорить і підтвердження його намірів рухатися до єдності країни. У будь-якому випадку настільки наполегливий повтор не дає слухачеві шансу не запам'ятати зміст, що викладається.

Сугестивна функція повтору може проявлятися і в інших емоційних і психологічних впливах на аудиторію. Зокрема, Д. Трамп користувався повтором також, щоб надихнути слухачів або роз'яснити, донести до них певну ідею.

«But we had an amazing period of time. I got to know the country, we have a great country, we're a great, great people, and the enthusiasm was really incredible. The Los Angeles Times had a poll which was interesting because I was always up in that poll. They had something that is, I guess, a modern-day technique in polling, it was called enthusiasm. They added an enthusiasm factor and my people had great enthusiasm, and Hillary's people didn't have enthusiasm. And in the end she didn't get the African-American vote and we ended up close to 15 points, as you know» [44].

З метою піднесення використовуються слова з семантичного поля «great» (3 рази great, amazing, incredible); з метою роз'яснення, чому перемогли, - слово *enthusiasm* (повторюється 5 раз), воно ж і надихає.

Ще одна властивість мови Д. Трампа, яка укладається в концепцію аутентичних, полягає в його пристрасі до слів-наповнювачів мовлення. Він не використовує великого різноманіття таких засобів, але він раз у раз прикрашає ними свою промову. До них відносяться: *I think; I don't think; I guess; Look; I mean; You know; Let's say; As you probably know; I'll tell you what; I have to say, etc.*

«I think you'll be very impressed with the names.

I don't think they will be disappointed.

They had something that is, I guess, a modern-day technique in polling.

Look, I have great respect for The Times

I mean I'm somebody that really has gotten along with people over the years.

You know, all of a sudden they think I'm going to be running for office, let's say.

Look, I have great respect for The Times.

As you probably know, I did many many speeches that last four-week period.

I'll tell you what. I have an open mind on it.

But I have to say the partners come in, they're very, very successful people» [41].

Для Д. Трампа також характерні звороти типу *kind of, sort of* і вживання слів широкої семантики типу *everything, something* у випадках труднощів у виборі конкретного слова:

«But it's sort of interesting. ... we are seeing kind of crowds and kind of, everything, the kind of enthusiasm we were getting from people.

I think there is some connectivity. There is some, something» [11].

Використання такого роду зворотів і слів виконує фактичну (контактотвірну) функцію, а також допомагає створювати враження спонтанності мови, а, отже, щирості і правдивості.

З нашої точки зору красномовство в сучасному політичному дискурсі можна розуміти по-різному. Це може бути класичне вміння говорити красиво, переконливо, вміння зацікавити людину своєю мовою, а може бути просто вміння говорити зрозуміло і переконливо, а, головне, змусити людину повірити в щирість мовця.

Красномовство з елементом «краси» мови передбачає володіння структурним різноманіттям синтаксису, багатим словниковим запасом з розвиненими синонімічними і антонімічними зв'язками, різноманітними стилістичними прийомами та іншими виразними засобами. Але, з огляду на дослідження промов Д. Трампа, можна стверджувати, що красномовство, його позбавлене такої краси: досить будувати свою промову просто, із застосуванням прийому паратаксису як переважаючого, а не для емпізи,

застосовувати різні види повтору і розмовні звороти не для того, щоб вражати, а, щоб дозволити тим, хто чує, краще зрозуміти і засвоїти зміст, встановити контакт, і, більш того, довіра між мовцем і людиною, що слухає, а не між оратором і аудиторією. Можливо, в політичному дискурсі таке красномовство є більш ефективним.

Промови Дональда Трампа завжди є структурованими, чіткими і ясними для аудиторії. Дональд Трамп відмінно володіє інтонацією та мімікою, що, безумовно, чинить додатковий вплив на публіку. Крім цього його мова активно супроводжується жестами. Виступи завжди вдало побудовано з точки зору організації тексту, які, в свою чергу, складаються з урахуванням специфіки аудиторії і рівня її освіти.

У промові Дональд Трамп активно використовував різні лексичні і синтаксичні стилістичні прийоми. Наприклад, для підняття морального духу громадян він використовує метафори, епітети, а також прийом градації і безліч лексичних повторів. При перекладі українською мовою, деякі засоби виразності були опущені: *they fill their heart with the same dreams* (Метафора) - 'вони ... мріють про одне й те ж', *the breath of life* (Епітет) - "життя", *young and beautiful students* (епітет) - 'молодь', *glorious destiny* (епітет) - 'майбутнє'. На наш погляд, при їх опущенні істотно знижується вплив на публіку. Отже, ми пропонуємо такі варіанти відповідно: 'їх душі сповнені тих ж надій', 'ковток життя', 'молоді та прекрасні студенти', 'Видатне майбутнє'. Прийом градації був збережений: *your voice, your hopes, and your dreams* – 'ваш голос, ваші надії і ваші мрії'. Лексичний повтор так само був переданий перекладачем: *one heart, one home, and one glorious destiny* - 'загальне серце, спільний дім, загальне майбутнє'. Також мова Дональда Трампа була насичена анафорами, які були передані перекладачем у такий спосіб:

«*From this day forward, a new vision will govern our land. From this moment on, it's going to be America First*» [44].

«З цього самого дня буде нова стратегія, яка буде керувати нашою країною. З цього дня буде Америка перш за все» [40].

«*We will bring back our jobs. We will bring back our borders. We will bring back our wealth. And we will bring back our dreams*» [44].

«*Ми повернемо наші робочі місця, повернемо наші кордони, повернемо наше багатство і повернемо наші мрії*» [40].

Крім цього в мові неодноразово використовувався синтаксичний паралелізм:

«We Will Make America Strong Again.

We Will Make America Wealthy Again.

We Will Make America Proud Again.

We Will Make America Safe Again.

And, Yes, Together, We Will Make America Great Again» [44].

Перекладач зберіг його частково:

«*Разом ми зробимо Америку знову сильною, повернемо Америці багатство, повернемо Америці гордість, повернемо Америці безпеку. І так, разом ми зробимо Америку знову величною!*» [40]. Отже, ми пропонуємо свій варіант з максимальним збереженням конструкції:

«*Разом ми повернемо Америці сили, повернемо Америці багатство, повернемо Америці гордість, повернемо Америці безпеку. І так, разом ми повернемо Америці велич!*»

Також Дональд Трамп активно використовує безсполучниковий зв'язок і полісиндетон. Зазначені прийоми були збережені перекладачем: *every decision on trade, on taxes, on immigration, on foreign affairs* (безсполучниковий зв'язок) - 'кожне рішення про торгівлю, податки, імміграцію, закордонні справи'; *and your courage and goodness and love will forever guide us along the way* (полісиндетон) - 'і ваші мужність і любов завжди будуть вказувати нам шлях'.

Проте один з однорідних членів був опущений при перекладі, тому, на наш погляд, більш вдалим і точним є наступний, запропонований нами

варіант: *'і ваші мужність, і великодушність, і любов завжди будуть вказувати нам шлях '.*

Підсумовуючи, можна сказати, що в цілому переклад адекватний і відповідає англійському варіанту, основна ідея повністю передана, більшість стилістичних засобів збережено, але в ньому є певні недоліки. Мова Дональда Трампа завжди є пишномовною, з використанням лексики високого стилю, перекладач же зробив її більш нейтральною і приземленою.

Отже, завдання професійного перекладача – не тільки розібратися в ідіомах, порівняльних зворотах, синтаксичних конструкціях, які у промови, але і вибрати потрібну тональність для точного опису ідей мовця.

ВИСНОВКИ

Політичний текст характеризується оцінністю, помітністю, володіє прагматичною функцією. Даний вид тексту, як правило, представлений у вигляді політичних текстів, таких як політичні промови, офіційні документи, наприклад, декларації, закони, укази, а також тексти в засобах масової інформації або газетно-публіцистичні статті.

Прагматика стилістичного використання форм та типів зв'язку, зокрема повторів, полягає в наступному:

1) акцентування уваги реципієнта на окремих моментах висловлювання, що є засобом маніпуляції аудиторією і впливу на думку народу;

2) вираз емоційної експресивності;

3) створення уповільненого темпу оповіді для кращої перцепції основних положень нової політичної програми;

4) створення ритмічного характеру висловлювання, який психологічно впливає на атмосферу трансу натовпу, що також є з засобом маніпуляції;

5) реалізація функції наростання інтенсивності емоційності і важливості інформації, що передається;

6) забезпечення плавності переходу від однієї думки спікера до наступної.

Функціонування великої кількості стилістичних засобів різних типів в інавгураційній промові Д. Трампа робить його виступ експресивним, емоційним, об'ємно образним, що запам'ятовується з одночасною реалізацією таких основних прагматичних функцій, як формування позитивного ставлення до нової політичної програми, ефективна маніпуляція громадською думкою, ідеологічне прихильність до себе аудиторії. Вивчення різних типів стилістичних засобів в тексті інавгураційного виступу президентів розширює панораму дослідження прагматики стилістичних засобів в політичному дискурсі.

Оскільки мовлення є однією з головних складових особистості політика, йому слід ретельно ставитися до підготовки публічних виступів, враховуючи як вербальні, так і невербальні компоненти. Дуже важливо підготувати цікавий виступ. Володіння мистецтвом красномовства дуже ефективно сприяє формуванню яскравого, оригінального іміджу. Саме одночасне використання вербальних і невербальних засобів допомагає справити враження і досягти бажаного прагматичного ефекту.

З лінгвістичної точки зору, політичний текст виділяється за рахунок частого вживання займенника «I» і «we», термінів, кліше, штампів і прецизійної лексики. З синтаксичної точки зору, англійськомовні політики, зокрема Д.Трампа, використовують в основному найбільш поширені і складні речення, поряд зі стилістичним прийомом, таким як повторення. Збагачують свою промову політики завдяки стилістичними образними засобом, таким як тропи, фігуральні вислови і фразеологізми. Однак, для політичних промов Д.Трампа вживання фразеологізмів є виключенням.

До засобів виразності мови відносять тропи і фігури мовлення. За допомогою тропів досягається естетичний ефект виразності, і тропи завжди стосуються одного слова або виразу. Фігура – явище на рівні групи слів. Вона служить для синтаксичної організації тексту.

Наразі у час технологій і науково-технічного прогресу з'являється все більше неологізмів, тобто, нових слів, які викликають інтерес у читача. При перекладі з англійської мови українською перекладач повинен визначити комунікативний ефект тексту оригіналу, який впливає на читача і вірно передати комунікативний намір автора без порушення мовних норм. В цілому, збереження інформативної складової разом із прагматичною функцією при перекладі є одним із головних завдань перекладача. Для того, щоб зберегти ці функції, необхідно використовувати лексичні, граматичні та стилістичні перекладацькі трансформації.

При перекладі неологізмів слід застосовувати методи калькування, описового перекладу при транслітерації. Головне, передати неологізм

неологізмом, щоб не позбавити переклад стилістичного забарвлення. При відтворенні англіцизмів, не існує єдиного правила перекладу, головне – зберегти прагматичний ефект, а також допускається мінімальна втрата експресивності.

Промови Дональда Трампа завжди є структурованими, чіткими і ясними для аудиторії. Дональд Трамп відмінно володіє інтонацією та мімікою, що, безумовно, чинить додатковий вплив на публіку. Крім цього його мова активно супроводжується жестами. Виступи завжди вдало побудовано з точки зору організації тексту, які, в свою чергу, складаються з урахуванням специфіки аудиторії і рівня її освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Авдеева Г.А. Выразительные средства русского языка: тропы и фигуры речи (практические задания). *Филологический класс*. 2011. С. 1-9
2. Аكوпова Д.Р. Стратегии и тактики политического дискурса. *Вестник Нижегородского университета им. Н.И. Лобачевского*, выпуск № 6 (1), 2013. С. 403-409.
3. Алексеева И.С. Введение в переводоведение : учеб. пособие для студ. учреждений высш. проф. Образования. 6-е изд. стер. СПб.: Филологический факультет СПбГУ, 2012. 368 с.
4. Атьман О.В. Вербализация стратегии самопрезентации в президентских предвыборных теледебатах как агональном жанре политического дискурса США. *Политическая лингвистика : научный журнал*. Екатеринбург, 2011. №35. С. 96-103.
5. Баранов А Н. Введение в прикладную лингвистику : учебное пособие. М.: Эдиториал УРСС, 2011. 360 с.
6. Баранов А. Н. Политическая метафорика публицистического текста: возможности лингвистического мониторинга. *Язык СМИ как объект междисциплинарного исследования*. М. : МГУ, 2003. С. 12–15.
7. Бархударов Л.С. Язык и перевод: Вопросы общей и частной теории перевода. М.: Международные отношения, 2013. 240 с.
8. Бацевич Ф.С. Основы коммуникативной лингвистики: учебное пособие. М.: Академия, 2014. 343 с.
9. Белоусов К.И. Теория, «теория» и теории текста. ГОУВПО «Оренбургский государственный университет». Оренбург, 2009. С. 54–59.
10. Бенвенист Э. Общая лингвистика : ученик. М.: Прогресс, 1994. 448 с.
11. Будаев, Э.В. Зарубежная политическая лингвистика: учебное пособие. М.: Флинта, 2012. 352 с.
12. Будаев, Э. В. Когнитивная теория метафоры: генезис и эволюция. *Вестник ПГЛУ*. 2006. №3. С. 37–45.

13. Варламова Е.В. Отличительные особенности политического дискурса. Гуманитарные исследования. 2001 №2 (38). С. 45-50.
14. Гарбовский, Н.К. Теория перевода. М.: Высшая школа, 2014. С. 540.
15. Демьянков В.З. Политический дискурс как предмет политологической филологии. Политическая наука. Политический дискурс: История и современные исследования. *Журнал: Политическая наука*. Выпуск 3. М. 2002. С. 32-43
16. Желтухина М.Р. Комическое в политическом дискурсе конца XX века. Русские и немецкие политики: монография М. : Институт языкознания РАН, 2000. 264 с.
17. Забело Т.В. Стратегии политического дискурса и их проявление в речи. *Фонетика и фонология дискурса*. М. : ИПК МГЛУ Рема, 2010. С. 219-227.
18. Иссерс О. С. Коммуникативный поединок в ситуации выведывания информации (на материале публичных интервью). Современная политическая лингвистика: Материалы международной научной конференции. Екатеринбург, октябрь 2003 г. Екатеринбург : УрГПУ, 2003. 200 с.
19. Какорина Е. В. Стилистические заметки о современном политическом дискурсе. Облик слова. М. : Астра семь, 1997. С. 226 - 242.
20. Кобозева И.М. Семантические проблемы анализа политической метафоры. *Вестник Московского университета*. Серия 9. Филология. 2001. №6. С. 11-12.
21. Комиссаров В.Н. Теория перевода. М.: Наука, 2009. 302 с.
22. Михалёва О. Л. Политический дискурс. Специфика манипулятивного воздействия. М.: Либроком, 2009. 256 с.
23. Перельгут Н.М. О структуре понятия политический дискурс. *Вестник Нижневартковского государственного университета*. 2013. Выпуск 2. С. 1-7

24. Потапенко С.І. Сучасний англомовний медіа-дискурс: лінгвокогнітивний і мотиваційний аспекти: монографія. Ніжин : Вид-во НДУ імені Миколи Гоголя, 2009. 391 с.
25. Рецкер Я.И. Теория перевода и переводческая. М.: Международные отношения. 1994. С. 38.
26. Серажим К. С. Дискурс як соціолінгвальний феномен сучасного комунікативного простору (методологічний, прагматико-семантичний і жанрово-лінгвістичний аспекти: на матеріалі політичного різновиду українського масовоінформаційного дискурсу): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філол. наук: спец. 10.01.08 «Журналістика». К., 2003. 32 с.
27. Серль Дж. Классификация иллокутивных актов. *Новое в зарубежной лингвистике*. Вып. 17. М. : Прогресс, 1986. С. 170-194.
28. Серякова И. И. Лексико-семантические и коммуникативно-функциональные особенности языковых единиц, описывающих невербальное средство коммуникации "голос" в современном английском языке: дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04./ И. И. Серякова К., 1987. 182 с.
29. Серякова И. И. Прагматические характеристики языковых единиц, описывающих невербальное средство коммуникации "голос". *Высказывание и дискурс в прагмалингвистическом аспекте: сб. науч. тр.* К. : КГПИИЯ, 1989. С. 83–85.
30. Чудинов А.П. Политическая коммуникация. М.: Флинта: Наука, 2006. С. 254.
31. Шевченко И.С. Абрис когнитивного вектора паралингвистики. *Вісник Харківського нац. ун-ту ім. В.Н. Каразіна*. Харків, 2008. № 811. С. 3 – 7.
32. Шевченко И.С. Историческая динамика прагматики предложения: английские вопросительные предложения 16-20 вв. Харьков: Константа, 1998. 168 с.

33. Шевченко І.С. Когнітивно-прагматичні дослідження дискурсу. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен. Х. : Константа, 2005. С. 105 – 117.
34. Шевченко І.С. Дискурс и его категории. *Вісник ХНУ ім. В.Н. Каразіна. Серія «Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов»*. Харків, 2011. № 973. С.6 – 12.
35. Шейгал Е.И. Семиотика политического дискурса: учебник. М.: Перемена, 2014. 367 с.
36. Шейгал Е.И. Структура и границы политического дискурса. *Филология Philologica*. 1998. №14. С.22-29.
37. Attenborough F. Words, contexts, politics. Equinox Publishing, 2014. P. 135 – 144. URL: https://www.academia.edu/7594940/Words_Contexts_Politics
38. Brian McNair. An introduction to political communication. Routledge. Taylor and Francis Group. The 5th edition. London and New York. 2011. P. 226 URL: <http://blogs.unpad.ac.id/teddykw/files/2012/05/An-Introduction-to-Political-Communication.pdf>.
39. Charteris-Black J. Politicians and Rhetoric: the persuasive power of metaphor. URL: <http://www.palgraveconnect.com/pc/doifinder/view/10.1057/9780230319899>.
40. Речь Дональда Трампа в Геттисберге, штат Пенсильвания (22 октября 2016 года). URL: <https://inosmi.ru/politic/20161023/238066206.html>.
41. Donald Trump Transcript: Our Country Needs a Truly Great Leader .The Wall Street Journal. URL: <http://blogs.wsj.com/washwire/2015/06/16/donald-trump-transcript-ourcountry-needs-a-truly-great-leader/>.
42. Full text: Donald Trump's speech on fighting terrorism. URL: <https://www.politico.com/story/2016/08/donald-trump-terrorism-speech-227025>.

- 43.Full text: Donald Trump 2016 RNC draft speech transcript. URL:
<https://www.politico.com/story/2016/07/full-transcript-donald-trump-nomination-acceptance-speech-at-rnc-225974>.
- 44.Full text: Donald Trump immigration speech in Arizona. URL:
<https://www.politico.com/story/2016/08/donald-trump-immigration-address-transcript-227614>.
- 45.Full text:Trump Donald New York Times Interview: Full Transcript . New York Times. 2016. November 23. URL:
<https://www.nytimes.com/2016/11/23/us/politics/trump-new-york-times-interview-transcript.html>